

ACC. N:R M. 16283: 1-7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *N. A. Svensson, Tjörnsjö*
Härad: *V. Göinge* Berättare: " " " "
Socken: *Häringlinge* Berättarens yrke: *kontor ö. folkskollärare*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1871* i *Höja*

Brodling. s. 1-7.

LuF 127

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16283:1

LuF 127

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det jag här berättar är i själva verket helt från Häglinge.

Så vitt jag kan förstå, har biskötseln avtagit i Häglinge. Då de lantbrukare (fast de voro inte många) husägare, hantverkare och folkskollärare hade bi. Att biskötseln avtagit, om den nu har avtagit, beror till stor del därpå, att ljungfälten blivit avbrända, och det var dock ljungen, som gav den mesta honungen. På större mosse finnes antagligen inte mycken ljung kvar, och där hade bina ett till synes outtömligt förråd att taga av. Lantbrukarna, --- ett icke ringa antal--- ha röjt undan ljungen och odlat marken. Se där orsakerna till att biodlingen gått tillbaka. Det är för mig omöjligt att angiva, hur många bikupor varje biodlare hade. Självt var jag i Häglinge en stor biodlare och hade högst 34 samhällen. I allmänhet var det nog omkring 25. Att människor hade bin tillsammans kallades för "te hällten bi". På hösten, då man "slaktat" bina, delades den mängd honung, som fanns. I allmänhet sköttes bina av den person, hos vilken bina satte sig, då svärmen kom flygande. Flyttade någon bi till en annan person, så fick denne sistnämnde sköta bina. Att biskötseln varit någon huvudnäring, vågar jag inte påstå, men för egen del hände det mig mer än en gång, att jag hade större enttoinkomst av mina bi, än jag hade som folkskollärare. Men då gäller det att ihågkomma, att folkskollärelönen var så liten, qtt-----

Ursprungligen användes halmkupor. I Häglinge fanns en f.d. gam-

20/5-65

ACC. N:R M. 16283:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mal pensionerad krigare, som tillverkade halmkupor. Bina trivdes utmärkt i dem, men ville man ha honungen-- och det ville man naturligtvis-- så fick man antingen "slakta" bien eller "knacka" ut dem i en annan kupa och sedan "slå " dem ned i en bostad med ramar. Själv använde jag endast tillfälligt någon kupa, ty jag hade moderna bibostäder. Använde man halmkupor , så hände det mycket ofta, att man inne i kupan hade ett par pinnar i kors, vilka skulle vara till stöd för kakorna, som om de voro fyllda med honong, kunde bliva mycket tunga. I mina bihus, som voro moderna, var ett flyghål på gaveln och ett på sidan. Det fanns inte plats till mer än två samhällen i varje hus. Men så voro husen i två våningar, och när bina jade fullt där nere,, satte man en skattefäda ovanpå, och, när den var fyllf, satte man en till nummer två och sedan nummer tre, om det behövdes.. Man hade fem ramar i den mindre lådan och sev i den större

Jag hade mycket nöje med mina bi, även om jag ofta blev ganska illa stucken, och jag experementerade gärna en liten smul. Jag hade ett mycket bra samhälle. Till detta satte ja fyra ramar med prässad vaxmellanvägg. Det var briljant drag, och bina drogo utceller i kakan. . Inna de hade täckt densamma, tog jad en ram, så att de hade endast tre och nu fortsatte de att "draga ut cellerna, som blevo så långa, att när kakan var täckt, så vägde den 4,6 kg. Jag visade den för gamla biskötare, och alla försäkrade, att

ACC. N:R M. 16283:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de aldrig sett en sådan bikaka. Jag sålde den till en person i Sösdala för 23 kronor, 5 kronor per kg. Det var mycket pengar, men hade det varit nu, så skulle jag nog fått mer än dubbelt så mycket för en så fin vara

Redan i slutet av förra århundradet hade en och annan börjat med träkuper, men de voro långt ifrån av bästa slag. Sådana bihus, som jag hade, började antagligen att användas omkring sekelskiftet. De hade dubbla väggar, och i mellanrummet kunde man packa ned halm eller annat, som kunde skydda bina för kölden. Det fanns även dubbla bottnar, och den översta kunde man, då man skulle göra rent hos bina, ~~påxxåxxx~~ draga ut. Kunde inte bina i tid komma ut och släppa "vintertappen", så skötte de sina behov inne i kupan.

Jag hade mina bisamhällen i rader, vanligen två, med flustret åt söder.

Om myrorna voro närgångna, så hände det ganska ofta, att man satte bikusens ben i bleckburkar, fyllda med vatten eller tjära. ~~Flusterhållet till bhusen xxxxxx~~ Flusterhållet till bihusen var så lågt, att möss inte kunde komma in i husen.

Jag använde aldrig slöja, utan gick på de små djuren med tillhjälp av en cigarr eller ännu hellre en rökapparat, vulkan. Då man på hösten hade "skattat" bina, måste man giva dem sockerlösning ogen. lika många liter vatten och kilogram krossocker. Jag brukare alltid giva mina bi 14 kg sockerlösning, och med den mängden klarade de

ACC. N:R M. 16283:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

sig alldeles utmärkt. Jag gav aldrig mina bi vatten. Det tofode på platser annorstädes.

På somliga ställen brukade man förr i tiden att av alla krafter slå på ett pannjärn, då bina svärmade, men den saken torde nu vara urvärlden.

Första svärmen andra svärmen och tredje svärmen efter den kupan voro vanliga namn.

Svärmningstiden är för biodlaren den allra trevligaste tiden, då det gäller biskötsel. En gång hände det mig, att 4 samhällen svärmade samtidigt, och en av svärmarna satte sig i min rock-krage i nacken. "Far", ropade min störste pojke, "di sätta sej i nacken på far." --"Ja, låt dem sätta sig," svarade jag, och tog rocken så nätt av. Där hade jag en drottning, och det hela gick så utmärkt, att jag fick delat bine, som flögo totalt samman, så att jag fick 4 svärmar.

Men här måste jag berätta en liten historia. En dag vid midsommartiden stod jag hemma i min bigård. Plötsligt hörde jag en av mina pojkar ropa: "Far, här kommer en bisvärm." "J, låt den komma," sade jag. Och hem kom dem. Det var en stor präktig svärm. Bina kretsade omkring men satte sig inte utan flögo mycket sakta åstad. Jag gick med. De slog sig ned i en persons trädgård, ganska nära min bostad och bigård. Ägaren av huset hade hyresgäster, och hyresgästen gick därute. "Här kommer jag med en bisvärm", sade jag och tillade: "Kanske

jag får lov att taga den." Ägaren av trädgården och huset intill var med i trädgården, och som svar på mitt tala hörde jag: "Daj sätta se inte på handlarens udan på mitt, o packa han se härifrån, ella ska ja flötta hanom." Jag svarade: "Jag har funnit bina på egen mark, och följaktligen äro de mina, men jag har så många bi, att N.N. gärna får ha dem, och N.N. ska slippa att "flötta" me härifrån."

Han tog bina och var mycket glad. "Di e våra så möed som ett årslamm", skulle han ha sagt till någon. Följande dag var det torgdag i Sösdala, och N.N. cyklade i väg dit. Jag gick därute, och en kvinna var uppe på kyrkogården och hade något att sköta. Plötsligt ropade hon: "Här e en bisvärm." "Då ska jag komma och hjälpa er," svarade jag. "Jag vill inte ha dem," försäkrade hon. "Ja, jag vill inte ha dem," sade jag. "De äro edra, ty Ni har funnit dem!" Slutet blev, att jag köpte svärman för mågra kronor. Efter ungefär tre eller fyra timmar kom N.N. men och snart skulle han ut och se till bien. Där fanns inte ett bi. Snart fick han höra, hur det hade gått.

"Han skolle nock liaväl ha dom," sade N.N.

Skattningen skedde i allmänhet på hösten, men hade man ett riktigt bra sommardrag, så kunde man taga en hel mängd honug på sommaren. Denna var i allmänhet mycket lättare att slunga än ljunghonungen. När slungor kommo i bruk, vet jag inte, men jag vet, att ljunghonungen kunde vara mycket svår att slunga

ACC. N:R M. 16283:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Smörgås med honun på var ju ett förträffligt födoämne och passade utmärkt till kaffe. För övrigt var ju honung nyttig på många sätt. Man fick en vacker hy, en god andedräkt, en prima mage med utmärkt avföring. Honung verkar ju lösande. Honung gör, att människor inte åldras så tidigt (om det nu var sant) människan kunde länge vara smärt och smidig, och honung gjorde, att människan behöll sitt glada humör (om hon nu hade något sådant) o.s.v

(oooooooooooooooo)

Jag vågar inte bestämma mängden av vax från ett samhälle, men jag förmodar, att från ett bra samhälle kunde man få en sex à sju hg. För att komma åt vaxet måste man koka hela "avskrädesmängden," sedan honungen var tagen, prässad, slungad. De slungade kakorna kunde ju användas flera gånger. Man skickade sedan vaxet till någon vaxprässare, och så fick man ~~kekoc~~ tunna skivor, som insattes i ramarna, och så fingo bina draga ut cellerna.

Det har funnits och finnes biodlareföreningar här och var. Jag har inte tillhört någon sådan på många år. Då jag flyttade från Häglinge och till Tjörnarps, tog jag mina bi med mig, men enligt min mening var inte Tjörnarps någon bra plats för bi. Mina bi dogo, och jag sålde all attireljen.

Klart är, att då man ofredade bina, så blevo de rasande. Jag hade så länge haft med bi att sköta, att vi voro rätt goda vänner, men

ACC. N:R M. 16283:7.

nog fick jag ofta "milla modiga nyp" Jag gjorde aldrig mer än en gång något, då jag blev bist-ungen, men då hade jag nog fått minst 80 stygn på det ena benets vrist. Det märkliga är, att där ett bi har stycket, där vilja de andra också sticka. Då kände jag, att det var i någon mån konstigt med mig, och hjärtat arbetade våldsamt. Jag har sedan mycket lång tid varit så gott som absolutist, men den gången tog jag verkligen två supar brännvin, och det hjälpte

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND